

Tragedien

Guderne og det menneskelige ansvar

Guderne hos Aischylos repræsenteres ofte af den højeste gud Zeus. De beskytter og interesserer sig for menneskelige samfund (*poleis*) både ved at redde dem fra fremmed erobring og undertrykkelse og ved at sikre at menneskene i samfundet tager ved lære og udvikler sig politisk, moralsk og religiøst.

I den sammenhæng sikrer guderne sig, at mennesket lærer ved bl.a. at sætte dem i situationer, de ikke altid har personlig indflydelse på. Mennesket indhentes af og stilles til ansvar for de gerninger, de har udført. Det er ikke altid, at mennesket kan forstå det og den guddommelige sanktionerede verdensorden kan virke hård og uretfærdig, men fungerer til gavn for menneskenes samfund og gennem de trængsler det enkelte menneske kan gå igennem demonstrerer guderne deres godhed mod menneskene.

Det enkelte menneske (ofte statsledere) bliver knust, mens menneskeheden og menneskenes samfund bliver reddet og kan tage ved lære.

ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ

Gnothi s(e)auton betyder "Kend dig selv" (kend din plads i en guddommeligt sanktioneret verdensorden). Indskrevet på en søjle ved indgangen til Apollontemplet i Delfi.

- **Hvor og hvordan manifesterer gudernes sig overfor menneskene i den antikke græske verden?**
- **Beskriv kort de tre begreber: *Ate*, *Hybris*, *Nemesis*.**

ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ

Meden ágan betyder "intet i overmål". Indskrevet på en søjle ved indgangen til Apollontemplet i Delfi.

Hybris

Hybris optræder direkte i *Perserne* to gange (v. 808, 822 (= 822, 837 i oversættelsen), hvor Dareios' genfærd bebrejder Xerxes.

- **Hvori består persernes *hybris* iflg. Dareios? (se v. 78ff)**
- **Hvori består Xerxes' *hybris* iflg. Dareios? (se v. 822, 849)**

Gudernes misundelse (*phthonos theon*) & menneskeligt ansvar

Oftentimes ser man at hybris skal forstås bredere end at det bare er ondt. Der kan ligge en række forklaringer eller tilfældigheder bag og dermed skildres en større dybde i forståelsen af menneskelige fejl.

Det kan derfor være interessant at spørge, om det er Xerxes, der begår fejl, eller han er offer for guderne og gudernes misundelse (*phthonos theon*):

Er det Xerxes, der begår fejl (egen skyld - det menneskelige ansvar)?

- [Se Atossas kommentar v. 758ff](#)
- [Se Budbringerens kommentar v. 330-332, 338-339, 360, 447-448, 491-493, 511-512](#)
- [Se Dareios' kommentar v. 744-746, 751-753](#)
- [Se Xerxes' kommentar v. 907-909, 942-943, 997](#)

Eller er Xerxes offer for guderne?

- [Se korets kommentar v. 78-90, 123, 266-267, 513-514, 529-530, 724-725, 916, 994-995](#)

Advarslen mod arrogancen udspilles blandt perserne, men budskabet er til et græsk publikum, der bliver mindet om egen menneskelighed og om kompleksiteten i forståelsen af menneskelige fejl...